

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง "การเปิดรับข่าวสาร ความเครียดและการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม" เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษาลักษณะทางประชากร, การเปิดรับข่าวสาร, ความน่าเชื่อถือของสื่อ, ความเครียด, การปฏิบัติตัวของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม และหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ และใช้การวัดแบบครั้งเดียว (One-shot Descriptive Study) โดยมีขั้นตอนต่างๆ ในการศึกษาดังต่อไปนี้

ประชากร

ประชากรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ป่วยหญิงที่เป็นมะเร็งเต้านมที่มารับการรักษาที่หน่วยตรวจโรคผู้ป่วยนอกและหน่วยรังสีรักษา/เคมีบำบัดของสถาบันมะเร็งแห่งชาติในปีพ.ศ. 2549 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 745 คน (Hospital-Based Cancer Registry สถาบันมะเร็งแห่งชาติ, 2549)

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีเทียบจากตารางสำเร็จของ Taro Yamane (วิเชียร เกตุสิงห์, 2541:24) โดยกำหนดความเชื่อมั่น 95% ความผิดพลาดไม่เกิน 5% เมื่อจำนวนประชากรเท่ากับ 745 คน จำนวนตัวอย่างควรจะเป็นจำนวนไม่ต่ำกว่า 286 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยเลือกจากผู้ป่วยหญิงที่เป็นมะเร็งเต้านมที่มารับบริการที่หน่วยตรวจโรคผู้ป่วยนอกหน่วยรังสีรักษา/เคมีบำบัดของสถาบันมะเร็งแห่งชาติจนครบ 291 คน รักษาที่สถาบันมะเร็งแห่งชาติ ในปัจจุบัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นและดัดแปลงจากการค้นคว้าเอกสาร งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร ได้แก่ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนบุตร และระยะเวลาภายหลังทราบว่า เป็นมะเร็งเต้านม

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคมะเร็งเต้านมและการดูแลรักษา จากสื่อบุคคล สื่อมวลชน และสื่อเฉพาะกิจ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของสื่อประเภทต่างๆ

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับความเครียดของผู้ป่วย

ตอนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวของผู้ป่วย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

จากสมมติฐานการวิจัยทั้ง 5 ข้อ ได้กำหนดตัวแปรอิสระและตัวแปรตามในการวิจัยครั้งนี้ดังต่อไปนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ผู้ป่วยที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคและการดูแลรักษาแตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระ : อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนบุตร และระยะเวลาภายหลังการวินิจฉัยว่าเป็นมะเร็งเต้านม

ตัวแปรตาม : การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคมะเร็งเต้านมและการดูแลรักษา

สมมติฐานข้อที่ 2 ความน่าเชื่อถือของสื่อแต่ละชนิดมีความสัมพันธ์กับความเครียดของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม

ตัวแปรอิสระ : ความน่าเชื่อถือของสื่อมวลชน

ความน่าเชื่อถือของสื่อบุคคล

ความน่าเชื่อถือของสื่อเฉพาะกิจ

ตัวแปรตาม : ความเครียดของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม

สมมติฐานข้อที่ 3 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคมะเร็งเต้านมและการดูแลรักษา มีความสัมพันธ์กับความเครียดของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม

ตัวแปรอิสระ : การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคมะเร็งเต้านมและการดูแลรักษา

ตัวแปรตาม : ความเครียดของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม

สมมติฐานข้อที่ 4 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคและการดูแลสุขภาพมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม

ตัวแปรอิสระ : การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคและการดูแลสุขภาพ

ตัวแปรตาม : การปฏิบัติตัวของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม

สมมติฐานข้อที่ 5 ความเครียดมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม

ตัวแปรอิสระ : ความเครียดของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม

ตัวแปรตาม : การปฏิบัติตัวของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ

การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) แบบสอบถาม

การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity)

นำแบบสอบถามไปหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ได้เรียบเรียงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ (Wording) เพื่อขอแนะนำในการตรวจสอบแก้ไขก่อนนำไปเก็บข้อมูลผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดประกอบด้วย

อาจารย์พยาบาล 1 ท่าน

ศิษย์แพทย์มะเร็งเต้านม 1 ท่าน

นักจิตวิทยา 1 ท่าน

อาจารย์สาขานิเทศศาสตร์ 1 ท่าน

การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability)

นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขแล้วไปตรวจสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability)

โดยนำแบบสอบถามทั้งหมดไปทดลองใช้ (Pretest) กับผู้ป่วยหญิงที่เป็นมะเร็งเต้านมที่มารับการรักษาที่สถาบันมะเร็งแห่งชาติ จำนวน 10 ราย มาหาค่าความเชื่อมั่นด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS ซึ่งได้ผลจากการคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมี ดังนี้

ทดสอบความเชื่อถือในส่วนของคำถามเรื่องการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคมะเร็งเต้านมและการดูแลสุขภาพ แบบสอบถามความน่าเชื่อถือของสื่อแต่ละชนิด แบบสอบถามความเครียดของผู้ป่วยมะเร็งเต้านมและแบบสอบถามการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม ซึ่งมีการให้คะแนนชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยใช้สูตร Alpha Coefficient ของ Cronbach (วิเชียร เกตุสิงห์, 2537:93)

$$\alpha = \frac{k}{(k-1)} \left\{ 1 - \frac{\sum V_i}{V_t} \right\}$$

α	=	ค่าความเชื่อถือได้
k	=	จำนวนข้อ
V_i	=	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
V_t	=	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทุกข้อ

ผลการทดสอบพบว่า

ค่าความเชื่อถือในส่วนของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ โรคมะเร็งเต้านมและการดูแลรักษา	=	.87
ค่าความเชื่อถือในส่วนของความน่าเชื่อถือของสื่อแต่ละชนิด	=	.93
ค่าความเชื่อถือในส่วนของความเครียดของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม	=	.95
ค่าความเชื่อถือในส่วนของการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม	=	.78

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและมีผู้ช่วยวิจัยที่เป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์ จำนวน 1 คน มีความยินดีให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้อำนวยการสถาบันมะเร็งแห่งชาติ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ เวลา 08.00 – 16.00 น.

ภายหลังได้รับการอนุมัติแล้วผู้วิจัยเข้าพบหัวหน้าฝ่ายวิชาการของสถาบันมะเร็งแห่งชาติเพื่อแนะนำตัวเองและชี้แจงรายละเอียดในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนั้นผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอรายชื่อและศึกษารายงานประวัติของผู้ป่วยที่จะเข้ามารับการตรวจรักษาในช่วงเวลาที่ศึกษา จากนั้นคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ตรงตามลักษณะที่กำหนดและบันทึกรายชื่อไว้

2. เมื่อผู้ป่วยมาตรวจรักษาตามนัดผู้วิจัยเข้าไปแนะนำตัวกับผู้ป่วยเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
3. เมื่อผู้ป่วยยินดีให้ความร่วมมือ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้
  - 3.1 ผู้ป่วยที่สามารถอ่านและเขียนได้ ผู้วิจัยให้ผู้ป่วยตอบแบบสอบถามตามแบบบันทึกข้อมูลส่วนตัว แบบสอบถามการเปิดรับข่าวสารเรื่องโรคมะเร็งเต้านมและการดูแลรักษาแบบสอบถามความเชื่อถือสื่อประเภทต่าง ๆ แบบสอบถามความเครียดและแบบสอบถามการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม โดยอธิบายถึงวิธีการตอบคำถามโดยละเอียดและให้ผู้ป่วยตอบแบบสอบถามโดยไม่จำกัดเวลา เมื่อตอบแบบสอบถามทั้งหมดเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วนของคำตอบถ้าพบข้อใดไม่มีคำตอบผู้วิจัยจะซักถามเพื่อให้ได้คำตอบที่สมบูรณ์
  - 3.2 ผู้ป่วยที่ไม่สามารถอ่านและเขียนได้ผู้วิจัยอ่านข้อความในแบบสอบถามให้ผู้ป่วยฟังทีละข้อแล้วให้ผู้ป่วยเลือกตอบ โดยผู้วิจัยเป็นผู้บันทึกเครื่องหมายลงในแบบสอบถาม
4. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามทั้งหมดมาคิดคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในแต่ละฉบับและนำคะแนนไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

การวัดตัวแปร เกณฑ์การให้คะแนนและการแปลความหมาย

ผู้วิจัยได้ตั้งเกณฑ์ในการวัดตัวแปร ดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคมะเร็งเต้านมและการดูแลรักษา วัดจากความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารทั้งจากสื่อบุคคล คือสามี บิดามารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน เพื่อนร่วมสถานศึกษา และบุคลากรทางการแพทย์ จากสื่อมวลชน คือ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร และสื่อเฉพาะกิจ คือ โปสเตอร์ แผ่นพับ แผ่นปลิว เอกสารของทางราชการที่เกี่ยวกับโรคมะเร็งเต้านมและการดูแลรักษา ที่จะวัดจากแบบสอบถามตอนที่ 2 จำนวน 12 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารจาก สื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ และสื่อบุคคล

ทุกสัปดาห์	ให้	5	คะแนน
3 ครั้ง/เดือน	ให้	4	คะแนน
2 ครั้ง/เดือน	ให้	3	คะแนน
1 ครั้ง/เดือน	ให้	2	คะแนน
นานกว่านั้น	ให้	1	คะแนน
ไม่เคยเลย	ให้	0	คะแนน

แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย และแบ่งระดับของการเปิดรับข่าวสารออกเป็น

5 ระดับ คือ

ระดับต่ำมาก	หมายถึง ค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารน้อยกว่า 1.50
ระดับต่ำ	หมายถึง ค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารอยู่ระหว่าง 1.50-2.49
ระดับปานกลาง	หมายถึง ค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารอยู่ระหว่าง 2.50-3.49
ระดับสูง	หมายถึง ค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารอยู่ระหว่าง 3.50-4.49
ระดับสูงมาก	หมายถึง ค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารอยู่ระหว่าง 4.50-5.00

2. ความน่าเชื่อถือในสื่อที่จะวัดจากแบบสอบถามตอนที่ 3 จำนวน 12 ข้อ โดยให้ค่าระดับความน่าเชื่อถือของสื่อต่างๆ ดังนี้

น่าเชื่อถือมากที่สุด	ค่าคะแนน	4
น่าเชื่อถือมาก	ค่าคะแนน	3
น่าเชื่อถือปานกลาง	ค่าคะแนน	2
น่าเชื่อถือน้อย	ค่าคะแนน	1
น่าเชื่อถือน้อยที่สุด	ค่าคะแนน	0

แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย และแบ่งระดับของความน่าเชื่อถือในสื่อออกเป็น 5 ระดับ คือ

ระดับต่ำมาก	หมายถึง ค่าเฉลี่ยของความน่าเชื่อถือในสื่อน้อยกว่า 0.50
ระดับต่ำ	หมายถึง ค่าเฉลี่ยของความน่าเชื่อถือในสื่ออยู่ระหว่าง 0.50-1.49
ระดับปานกลาง	หมายถึง ค่าเฉลี่ยของความน่าเชื่อถือในสื่ออยู่ระหว่าง 1.50-2.49
ระดับสูง	หมายถึง ค่าเฉลี่ยของความน่าเชื่อถือในสื่ออยู่ระหว่าง 2.50-3.49
ระดับสูงมาก	หมายถึง ค่าเฉลี่ยของความน่าเชื่อถือในสื่ออยู่ระหว่าง 3.50-4.00

3. ความเครียดของผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่จะวัดจากแบบสอบถามตอนที่ 4 จำนวน 20 ข้อ ซึ่งเป็นแบบให้คะแนนจากจำนวนครั้งที่เคยมีอาการ พฤติกรรม หรือความรู้สึก ในระยะเวลา 2 เดือนที่ผ่านมา ดังนี้

ไม่เคยเป็นเลย	=	0	คะแนน
เป็นบางครั้ง	=	1	คะแนน
เป็นบ่อย	=	2	คะแนน
เป็นบ่อยมาก	=	3	คะแนน

โดยมีเกณฑ์แบ่งระดับคะแนนเป็น 5 ระดับ คือ

มีความเครียดอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าปกติอย่างมาก	ค่าคะแนน	= 0-0.25
ไม่เครียด/ปกติ	ค่าคะแนน	= >0.25-0.85

เครียดสูงกว่าปกติเล็กน้อย	ค่าคะแนน = >0.85-1.25
เครียดปานกลาง	ค่าคะแนน = >1.25-1.45
เครียดมาก	ค่าคะแนน = >1.45

แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย และแบ่งระดับของความเครียดออกเป็น 5 ระดับ คือ

มีความเครียดอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าปกติอย่างมาก	ค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 0 – 0.25
ไม่เครียด/ปกติ	ค่าคะแนนมากกว่า 0.25-0.85
เครียดสูงกว่าปกติเล็กน้อย	ค่าคะแนนมากกว่า 0.85-1.25
เครียดปานกลาง	ค่าคะแนนมากกว่า 1.25-1.45
เครียดมาก	ค่าคะแนนมากกว่า 1.45

4. การปฏิบัติตัวของผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่จะวัดจากแบบสอบถามตอนที่ 5 จำนวน 25 ข้อ ซึ่ง มีเกณฑ์การกำหนดคะแนน ดังนี้

ไม่เคยเลย	ให้	1	คะแนน
นานๆครั้ง	ให้	2	คะแนน
บ่อย	ให้	3	คะแนน
บ่อยมาก	ให้	4	คะแนน

สำหรับเกณฑ์การให้คะแนน นำคะแนนรวมที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย และแบ่งระดับของการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยมะเร็งเต้านมออกเป็น 5 ระดับ คือ

คะแนนระหว่าง 1-1.75	หมายถึง	มีการปฏิบัติตัวน้อย
คะแนนระหว่าง 1.76-2.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติตัวปานกลาง
คะแนนระหว่าง 2.51-3.25	หมายถึง	มีการปฏิบัติตัวค่อนข้างมาก
คะแนนระหว่าง 3.26-4.00	หมายถึง	มีการปฏิบัติตัวมาก

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจะกระทำเป็นขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ใช้สถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย การนำเสนอข้อมูลในตาราง เพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1.1 ข้อมูลด้านลักษณะทางประชากร ได้แก่ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนบุตร และระยะเวลาภายหลังทราบว่าเป็นมะเร็งเต้านม

1.2 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคมะเร็งเต้านมและการดูแลรักษา

1.3 ความน่าเชื่อถือของสื่อ

1.4 ความเครียดของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม

1.5 การปฏิบัติตัวของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม

2. การทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติวิเคราะห์เชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

2.1 ใช้ t-test และ One-Way ANOVA เพื่อทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคและการดูแลรักษาจากสื่อต่าง ๆ ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามลักษณะทางประชากร

2.2 ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product moment Correlation Coefficient) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ตามสมมติฐานข้อที่ 2, 3, 4 และ 5

การประมวลผลข้อมูล

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะทำการลงรหัสข้อมูล (Coding) แล้วนำผลไปประมวลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS